

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH
w Poradni Psychologiczno– Pedagogicznej
w Rykach
(wersja skrócona)

Obowiązują od 13 lutego 2024r.

Spis treści

Wprowadzenie.....	3
Część I	
Standardy ochrony małoletnich w Poradni.....	4
Część II	
Zasady postępowania pracowników Poradni w celu ochrony małoletnich przed krzywdzeniem.....	6
1. Zasady bezpiecznych relacji pracowników Poradni z małoletnimi	6
1.1 Przestrzeganie praw dziecka/człowieka.	
1.2 Komunikacja pracowników Poradni z małoletnimi.	
1.3 Zakaz stosowania przez pracowników Poradni jakiegokolwiek formy przemocy wobec małoletniego.	
1.4 Kontakt pracowników Poradni z małoletnimi.	
2. Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi w Poradni. Zachowania niedozwolone małoletnich.....	9
2.1 Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi.	
2.2 Niedozwolone zachowania małoletnich w Poradni.	
3. Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu	10
3.1 Korzystanie z komputerów z dostępem do Internetu.	
3.2 Korzystanie z telefonów komórkowych oraz innych urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu.	
4. Zasady ochrony małoletnich przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami z sieci	11
5. Zasady ochrony prywatności małoletnich	12
5.1 Zasady ochrony wizerunku małoletnich.	
5.2 Zasady ochrony danych osobowych małoletnich.	
Część III.	
Ścieżki postępowania małoletniego w przypadku doznawania przez niego krzywdy. Procedury interwencyjne w Poradni	12
3.1. Znęcanie się, przemoc fizyczna, słowna, psychiczna stosowane wobec małoletniego.	
3.2. Przemoc domowa stosowana wobec małoletniego.	
3.3. Nierówne traktowanie - dyskryminacja ucznia małoletniego.	
3.4. Celowe zniszczenie lub kradzież rzeczy małoletniego.	
3.5. Stosowanie wobec małoletniego cyberprzemocy.	
3.6. Zagrożenie bezpieczeństwa małoletniego w wyniku sekstingu.	
3.7. Wysyłanie małoletniemu w Internecie treści szkodliwych, nielegalnych i niepożądanych.	
3.8. Naruszenie prywatności dotyczące nieodpowiedniego bądź niezgodnego z prawem wykorzystania w sieci danych osobowych lub wizerunku małoletniego.	
3.9. Nawiązywanie przez małoletniego niebezpiecznych kontaktów w Internecie.	
Część IV	
Prawa dziecka i wykaz instytucji pomocowych.....	18

I. Wprowadzenie

Krzywdzenie dzieci jest niepokojącym problemem, który coraz częściej występuje we współczesnym świecie. Jednym z najważniejszych celów działania Poradni jest chronienie Was przed różnymi formami przemocy, przeciwdziałanie wszelkiej dyskryminacji oraz budowanie w niej bezpiecznego i przyjaznego środowiska.

Konieczność ochrony Was przed różnymi formami krzywdzenia wynika z przekonania, że:

- w obliczu narastającej fali przemocy i agresji wobec dzieci i młodzieży powinniście mieć zagwarantowane bezpieczeństwo i ochronę;
- Wasze prawa powinny być przestrzegane;
- niedopuszczalne jest stosowanie wobec Was jakiegokolwiek formy przemocy – w każdej sytuacji, w której jesteście bądź możecie być krzywdzeni, musicie otrzymać pomoc.

Zadanie to realizuje bardzo ważny z punktu widzenia Waszego bezpieczeństwa dokument – „Standardy ochrony małoletnich”.

Jest on wyrazem troski o Waszą ochronę w sytuacjach, w których czujecie się skrzywdzeni. Troskę tę rozumiemy jako szczególną dbałość o Waszą godność oraz o Wasze dobro fizyczne i psychiczne.

Dlatego też dokument ten został skonstruowany jako zbiór zasad i procedur postępowania, z których możecie skorzystać w sytuacjach zagrożenia Waszego bezpieczeństwa lub podejrzenia czy przypuszczenia, że takie sytuacje Wam zagrażają. „Standardy ochrony małoletnich” określają:

1. główne kierunki działań Poradni na rzecz Waszej ochrony, zwane w dokumencie „standardami”,
2. zasady, czyli przyjęte w Poradni normy postępowania pracowników i małoletnich, dotyczące w szczególności:
  - a) bezpiecznych relacji pracowników Poradni z małoletnimi;
* *standard – norma, wymóg, kierunki działań poradni na rzecz ochrony dzieci*
* *małoletni – osoba, która nie ukończyła 18 roku życia*
  - b) bezpiecznych relacji między małoletnimi;
  - c) korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu;
  - d) ochrony małoletnich przed zagrożeniami z sieci.
3. Sposoby Waszego postępowania w sytuacjach, w których czujecie się krzywdzeni oraz działania Poradni zabezpieczające Was przed krzywdzeniem i jego skutkami.

„Standardy ochrony małoletnich” stanowią również istotną formę zabezpieczenia Waszych praw. W celu ochrony Was przed różnymi formami krzywdzenia bardzo ważna jest znajomość i przestrzeganie praw dziecka.

CZĘŚĆ I

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNIICH

Standard I

Małoletni objęci opieką Poradni, ich rodzice i pracownicy Poradni znają „Standardy ochrony małoletnich”. Dokument jest dostępny i upowszechniany.

1. Dokument udostępniono na stronie internetowej Poradni i znajduje się do wglądu w sekretariacie.
2. Dokument został udostępniony w dwóch wersjach: wersji pełnej oraz skróconej przeznaczonej dla małoletnich i zawierającej informacje dla nich istotne.
3. Informacje istotne dla małoletnich zawarte w dokumencie upowszechniane są w trakcie zajęć/warsztatów prowadzonych przez pracowników Poradni, konsultacji, diagnozy, terapii prowadzonych w indywidualnym kontakcie, w trakcie realizowanych programów i warsztatów o charakterze edukacyjnym i profilaktycznym na terenie szkół, przedszkoli i innych placówek oświatowych powiatu ryckiego.

Standard II

Personel współtworzy i gwarantuje bezpieczne i przyjazne środowisko w Poradni.

1. Celem działań wszystkich pracowników Poradni jest ochrona małoletnich przed każdą formą krzywdzenia oraz zapewnienie im bezpieczeństwa fizycznego i psychicznego w Poradni.
2. Pracownicy Poradni skutecznie reagują w sytuacjach, gdy małoletni są krzywdzeni.
3. Pracownicy zgodnie ze swoimi kompetencjami i rolami, które pełnią w Poradni, czuwają nad bezpieczeństwem małoletnich.

Standard III

Poradnia oferuje rodzicom/opiekunom prawnym informację oraz edukację w zakresie wychowania dzieci bez przemocy oraz ich ochrony przed krzywdzeniem i wykorzystywaniem.

1. Wszyscy rodzice mają dostęp do obowiązujących w Poradni „Standardów ochrony małoletnich” oraz znają procedury zgłaszania zagrożeń.
2. Poradnia umożliwia rodzicom oraz opiekunom prawnym małoletnich, poprzez organizację warsztatów, szkoleń, konsultacji indywidualnych – według potrzeb, poszerzanie wiedzy i umiejętności związanych z ochroną dziecka przed zagrożeniami, w tym w Internecie oraz z zakresu metod wychowawczych bez kar fizycznych i krzywdzenia psychicznego dziecka.

Standard IV

Poradnia zapewnia małoletnim równe traktowanie oraz przestrzeganie ich praw.

1. Poradnia oferuje małoletnim edukację w zakresie praw dziecka, człowieka oraz ochrony przed zagrożeniami przemocą i wykorzystywaniem.
2. Małoletni są poinformowani, do kogo mają się zgłosić po pomoc i radę w przypadku krzywdzenia lub wykorzystywania.
3. W Poradni dostępne są materiały edukacyjne w zakresie: praw dziecka oraz ochrony przed zagrożeniami przemocą i wykorzystywaniem seksualnym oraz zasad bezpieczeństwa w Internecie (broszury, ulotki, informacje umieszczane na tablicy ogłoszeń).
4. W Poradni wyeksponowane są informacje dla uczniów dotyczące możliwości uzyskania przez nich pomocy w trudnej sytuacji, w tym numery bezpłatnych telefonów zaufania dla dzieci i młodzieży.

Standard V

Organizacja postępowania na wypadek krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia małoletnich zapewnia ich skuteczną ochronę.

1. Określone są sposoby postępowania pracowników w sytuacjach krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia małoletniego, tj.:
  - a. przemocy rówieśniczej,
  - b. przemocy domowej,
  - c. niedozwolonych zachowań personelu wobec małoletnich,
  - d. cyberprzemocy.
2. Postępowanie na wypadek krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia małoletniego nie może naruszać jego godności, wolności, prawa do prywatności oraz nie może powodować szkody na jego zdrowiu psychicznym lub fizycznym (poczucie krzywdy, poniżenia, zagrożenia, wstydu).
3. W Poradni ustalone są zasady wsparcia małoletniego po ujawnieniu doznanej przez niego krzywdy.
4. W Poradni wskazano osoby odpowiedzialne za realizację procedur dotyczących zdarzeń zagrażających małoletniemu i udzielenia mu wsparcia.

Standard VI

W Poradni wzmocnione jest poczucie bezpieczeństwa małoletnich w obszarze relacji społecznych oraz ochrony przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami z sieci.

1. W Poradni opracowano zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnimi a personelem.
2. W Poradni określono wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi, a w szczególności zachowania niedozwolone.
3. W Poradni opracowano zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci internetowej oraz procedury ochrony małoletnich przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci oraz utrwalanymi w innej formie.
4. W Poradni opracowano i wdrożono procedury chroniące małoletnich przed krzywdzeniem w sytuacjach:
  - a) przemocy fizycznej
  - b) przemocy psychicznej,
  - c) przemocy domowej,
  - d) przemocy seksualnej,
  - e) cyberprzemocy.
5. Pracownicy Poradni realizują plan wsparcia małoletniego po ujawnieniu doznanej przez niego krzywdy.

Standard VII

Działania podejmowane w ramach ochrony małoletnich przed krzywdzeniem są dokumentowane.

Wskaźniki realizacji standardu:

1. W Poradni prowadzony jest rejestr spraw zgłaszanych i rozpatrywanych w związku z podejrzeniem lub krzywdzeniem małoletnich.
2. Osoby upoważnione do przyjmowania zgłoszeń związanych z krzywdzeniem małoletnich składają oświadczenie o zachowaniu poufności i zobowiązanie do zachowania bezpieczeństwa uzyskanych danych osobowych.

Standard VIII

Poradnia monitoruje i okresowo weryfikuje zgodność prowadzonych działań z przyjętymi zasadami i procedurami ochrony małoletnich.

Wskaźniki realizacji standardu:

1. Przyjęte zasady i realizowane sposoby ochrony małoletnich są weryfikowane – przynajmniej raz w roku.
2. Zasady monitoringu i kontroli standardów ochrony małoletnich określa dyrektor Poradni.

CZĘŚĆ II

ZASADY POSTĘPOWANIA PRACOWNIKÓW PORADNI W CELU OCHRONY MAŁOLETNIICH PRZED KRZYWDZIENIEM

1. ZASADY BEZPIECZNYCH RELACJI PRACOWNIKÓW PORADNI Z MAŁOLETNIIMI

Zasady ogólne:

1. Pracownicy dbają o bezpieczeństwo małoletnich podczas pobytu w Poradni.
2. Pracownicy wspierają małoletnich w pokonywaniu trudności, uwzględniając ich umiejętności rozwojowe oraz możliwości wynikające z niepełnosprawności oraz specjalnych potrzeb edukacyjnych.
3. Pracownicy podejmują wobec małoletnich działania wychowawcze, mające na celu kształtowanie prawidłowych postaw – wyrażanie emocji w sposób niekrzywdzący innych, niwelowanie zachowań agresywnych, promowanie zasad „dobrego wychowania”.
4. Zasady bezpiecznych relacji personelu z uczniami obowiązują wszystkich pracowników Poradni.

1.1 Przestrzeganie praw dziecka.

1. Pracownicy Poradni przestrzegają praw dziecka i chronią je.
2. Upowszechniają wiedzę o prawach dziecka - podejmują problematykę praw dziecka na zajęciach/warsztatach prowadzonych na terenie Poradni oraz w trakcie innych działań Poradni – zgodnie z zadaniami statutowymi.
3. Zapewniają małoletnim dostęp do pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
4. Nie ujawniają spraw omawianych na posiedzeniu rady pedagogicznej, które mogą naruszać dobro osobiste małoletnich lub ich rodziców.
5. Nie rozpowszechniają informacji dotyczących rodziny danego małoletniego, np. wykształcenie rodziców, ewentualne problemy rodzinne (np. alkoholizm, narkomania, rozwód).
6. Nie upubliczniają i nie rozpowszechniają informacji o życiu prywatnym małoletnich i nie zdradzają tajemnicy ich korespondencji - także jeśli chodzi o wiadomości e-mail czy inne wysłane drogą elektroniczną.
7. Szanują prawo małoletniego do prywatności – jeśli konieczne jest odstępianie od zasady poufności, w celu ochrony danego małoletniego, wyjaśniają mu to tak, jak to jest możliwe.
8. Nie ujawniają informacji wrażliwych dotyczących małoletniego osobom nieuprawnionym (wizerunek małoletniego, informacje o jego sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej).
9. Nie utrwalają wizerunku małoletniego (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) dla potrzeb prywatnych lub poradni, jeśli poradnia nie uzyskała zgód rodziców/opiekunów prawnych oraz samych małoletnich.
10. Nie dokonują zatrzymywania jakiegokolwiek własności małoletniego, np. telefonu.
11. W trosce o ochronę zdrowia małoletnich czuwają nad ich bezpieczeństwem.

12. W czasie pobytu małoletnich w Poradni zapewniają im warunki ochrony przed przemocą, uzależnieniami oraz innymi przejawami patologii społecznej.
13. Dają małoletnim gwarancję nietykalności cielesnej - nie stosują wobec nich żadnych form przemocy.
14. Szanują godność małoletnich.
15. Równo traktują małoletnich, niezależnie od wyznawanej przez nich religii lub światopoglądu, pod warunkiem, że nie naruszają nimi moralności, praw i wolności innych osób oraz porządku i bezpieczeństwa publicznego.
16. Doceniają i szanują wkład małoletnich w podejmowane działania i traktują ich równo bez względu na ich płeć, orientację seksualną, sprawność/niepełnosprawność, status społeczny, etniczny, kulturowy. Unikają faworyzowania oraz wszelkich przejawów dyskryminacji.
17. Konstruktywnie rozwiązują konflikty małoletnich z personelem i rówieśnikami.

1.2 Komunikacja pracowników Poradni z małoletnimi.

1. Pracownicy Poradni okazują zrozumienie dla trudności i problemów małoletnich.
2. Dają małoletnim prawo do odczuwania i mówienia o swoich emocjach, do wyrażania własnego zdania oraz prawo do bycia wysłuchanym.
3. Nie zawstydzają, nie upokarzają, nie lekceważą i nie obrażają małoletnich.
4. Nie poniżają małoletniego, nie wyśmiewają i nie ośmieszają go, np. stosując ośmieszające przezwiska i zdrobnienia.
5. Nie wytykają błędów małoletniego w sposób, który ich rani.
6. Nie grożą małoletnim, nie wyrażają dezaprobaty wobec ich zachowania czy postępów w nauce w sposób uwłaczający godności i poczuciu własnej wartości.
7. Nie reagują złościwością, sarkazmem na zachowanie małoletnich, nie dowcipkują i nie żartują w sposób, który obniża ich poczucie własnej wartości.
8. Reagują na zachowanie małoletniego w taki sposób, aby nie czuł się zraniony, zmuszony do obrony czy do kontrataku.
9. Nie podnoszą głosu, nie krzyczą na małoletniego w sytuacji innej niż wynikająca z potrzeby zapewnienia mu bezpieczeństwa.
10. W procesie rozwiązywania konfliktu dbają o komunikację dającą małoletnim poczucie bezpieczeństwa emocjonalnego i psychospołecznego, chroniącą ich od poczucia, że rozwiązanie konfliktu jest dla nich krzywdzące i rodzi u uczniów poczucie niesprawiedliwości, zlekceważenia czy odrzucenia.
11. Metody dyscyplinowania małoletnich dobierają adekwatnie do ich wieku i poziomu rozwoju. Metody te nie mogą naruszać godności i nietykalności osobistej.

1.3 Zakaz stosowania przez pracowników Poradni jakiegokolwiek formy przemocy wobec małoletniego, w tym nawiązywania relacji o charakterze seksualnym.

1. Pracownicy Poradni nie łamią obowiązującego prawa, ustalonych norm i zasad. Wszyscy małoletni są przez nich traktowani sprawiedliwie. Pracownicy Poradni nie dzielą małoletnich i nie dyskryminują (ze względu na pochodzenie, poczucie tożsamości, wiek, płeć, status materialny, wygląd zewnętrzny, wiedzę i umiejętności).
2. Nie wykorzystują wobec małoletnich relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby).
3. Nie stosują żadnej formy przemocy fizycznej wobec małoletnich, np.: zabieranie rzeczy, niszczenie rzeczy, bicie, popychanie, szturchanie, ograniczenie swobody ruchu, szczypanie, pociągnięcie za włosy, bicie przedmiotami, wykręcanie rąk.
4. Nie stosują żadnej formy przemocy psychicznej wobec małoletnich, np. takiej jak:
  - a) izolowanie, pomijanie, obniżanie statusu małoletniego w grupie,
  - b) stygmatyzowanie z powodu ich zdrowia, osiągnięć edukacyjnych, wyglądu, orientacji

- seksualnej, światopoglądu czy sytuacji majątkowej,
- c) wyszydzanie, wyśmiewanie, ośmieszanie, poniżanie, wyzywanie, grożenie,
  - d) nadmierne, wygórowane wymagania, zastraszanie, obrażanie ich godności, stosowanie kar,
  - e) agresywne wypowiedzi, komentarze i ataki na czatach, komunikatorach i forach internetowych.;
  - f) rozpowszechnianie jakichkolwiek poniżających małoletnich materiałów czy śledzenie w sieci ich poczynań i ich upublicznianie.
5. Nie stosują naruszających godność małoletnich wypowiedzi o podtekście seksualnym, nie nawiązują w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej, w tym:
    - a) nie czynią komentarzy na temat ciała/wyglądu/ubioru z podtekstem seksualnym,
    - b) nie stosują dyskryminujących komentarzy odnoszących się do płci,
    - c) nie stosują wulgarnych lub niestosownych dowcipów i żartów,
    - d) nie piszą do małoletnich wulgarnych lub dwuznacznych smsów, e-maili,
    - e) nie publikują żadnych prywatnych zdjęć ani innych informacji o małoletnich i ich rodzinach w osobistych mediach społecznościowych, bez zgody zainteresowanych stron,
    - f) nie wdają się w prywatne rozmowy małoletnich w mediach społecznościowych, nie zamieszczają komentarzy i nie udostępniają zdjęć, w jakimkolwiek podtekście lub kontekście, które mogłyby małoletnim wyrządzić krzywdę.
  6. Nie naruszają nietykalności osobistej małoletnich.
  7. Nie zachowują się wobec małoletnich w sposób niestosowny, poufały, dwuznaczny.
  8. Nie zmuszają małoletnich do odbycia jakiegokolwiek aktywności o charakterze seksualnym.
  9. Nie prowokują nieodpowiednich kontaktów.
  10. Informują małoletnich, że jeśli czują się niekomfortowo w jakiejś sytuacji, wobec konkretnego zachowania czy słów, mogą o tym powiedzieć wskazanej osobie i mogą oczekiwać odpowiedniej reakcji lub pomocy.
  11. Przy każdej rozmowie o charakterze indywidualnym, na życzenie małoletniego zapewniają obecność innej osoby dorosłej.
  12. W sytuacjach wymagających czynności pielęgnacyjnych i higienicznych wobec małoletnich, unikają innego kontaktu fizycznego niż niezbędny.

1.4 Kontakt pracowników z małoletnimi.

1. Pracownicy Poradni kontaktując się z małoletnimi, pracownicy traktują ich podmiotowo.
2. Kontakt pracowników z małoletnimi nigdy nie może być niejawny bądź ukrywany, nie może wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy.
3. Co do zasady kontakt z małoletnimi powinien odbywać się wyłącznie w godzinach pracy i dotyczyć celów mieszczących się w zakresie obowiązków personelu.
4. Pracownicy nie zapraszają małoletnich do swojego miejsca zamieszkania, nie spotykają się z nimi prywatnie poza godzinami pracy.
5. Pracownicy nie nawiązują kontaktów z małoletnimi poprzez przyjmowanie bądź wysyłanie do nich zaproszeń w mediach społecznościowych. Nie kontaktują się z nimi poprzez prywatne kanały komunikacji (prywatny telefon, e-mail, komunikatory, profile w mediach społecznościowych).
6. Jeśli zachodzi taka konieczność, właściwą formą komunikacji z małoletnimi poza godzinami pracy są kanały służbowe (e-mail, telefon służbowy), a rodzice/opiekunowie prawni uczniów muszą wyrazić zgodę na taki kontakt.
7. Utrzymywanie relacji towarzyskich lub rodzinnych (jeśli małoletni i ich rodzice/opiekunowie są osobami bliskimi dla pracownika) wymaga zachowania poufności wszystkich informacji dotyczących innych małoletnich i ich rodziców/opiekunów.

2. ZASADY BEZPIECZNYCH RELACJI MIĘDZY MAŁOLETNIAMI W PORADNI.

2.1 Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi

1. Małoletni mają prawo do przebywania w bezpiecznym środowisku. Pracownicy Poradni chronią małoletnich i zapewniają im bezpieczeństwo.
2. Małoletni uznają prawo innych małoletnich do odmienności i zachowania tożsamości ze względu na: pochodzenie etniczne, geograficzne, narodowe, religię, status ekonomiczny, cechy rodzinne, wiek, płeć, orientację seksualną, cechy fizyczne, niepełnosprawność. Nie naruszają praw innych – nikogo nie dyskryminują ze względu na jakąkolwiek jego odmiennosc.
3. Zachowanie i postępowanie małoletni wobec kolegów/innych osób nie narusza ich poczucia godności/ wartości osobistej. Małoletni są zobowiązani do respektowania praw i wolności osobistych swoich kolegów i koleżanek, ich prawa do własnego zdania, do poszukiwań i popełniania błędów, do własnych poglądów, wyglądu i zachowania – w ramach społecznie przyjętych norm i wartości.
4. Kontakty między małoletnimi cechuje zachowanie wysokiej kultury osobistej, np. używanie zwrotów grzecznościowych typu proszę, dziękuję, przepraszam; uprzejmość; życzliwość; poprawny, wolny od wulgaryzmów język; kontrola swojego zachowania i emocji; wyrażanie sądów i opinii w spokojny sposób, który nikogo nie obraża i nie krzywdzi.
5. Budują wzajemne relacje poprzez niwelowanie konkurencyjności między sobą w różnych obszarach życia, wzajemne zrozumienie oraz konstruktywne, bez użycia siły rozwiązywanie problemów i konfliktów między sobą. Akceptują i szanują siebie nawzajem.
6. Małoletni okazują zrozumienie dla trudności i problemów kolegów/koleżanek. Nie kpią, nie szydzą z ich słabości, nie wyśmiewają ich, nie krytykują.
7. W kontaktach między sobą nie zachowują się prowokacyjnie i konkurencyjnie. Nie powinni również mieć poczucia zagrożenia czy odczuwać wrogości ze strony kolegów.
8. Małoletni mają prawo do własnych poglądów, ocen i spojrzenia na świat oraz wyrażania ich, pod warunkiem, że sposób ich wyrażania wolny jest od agresji i przemocy oraz nikomu nie wyrządza krzywdy.
9. Bez względu na powód, agresja i przemoc fizyczna, słowna lub psychiczna wśród małoletnich nigdy nie może być przez nich akceptowana lub usprawiedliwiona. Nie mają prawa stosować z jakiegokolwiek powodu słownej, fizycznej i psychicznej agresji i przemocy wobec innych.
10. Jeśli małoletni jest świadkiem stosowania przez innego małoletniego jakiegokolwiek formy agresji lub przemocy, ma obowiązek reagowania na nią, np.: pomaga ofierze, chroni ją, szuka pomocy dla ofiary u osoby dorosłej (zgodnie z obowiązującymi procedurami).
11. Małoletni znają obowiązujące w poradni procedury bezpieczeństwa – wiedzą, jak zachowywać się w sytuacjach, które zagrażają ich bezpieczeństwu lub bezpieczeństwu innych, gdzie i do kogo dorosłego mogą się w zwrócić o pomoc.
12. Jeśli małoletni stał się ofiarą agresji lub przemocy, może uzyskać w Poradni pomoc, zgodnie z obowiązującymi w niej procedurami.

2.2. Niedozwolone zachowania małoletnich w Poradni

1. Stosowanie agresji i przemocy wobec innych osób:
  - a) agresji i przemocy fizycznej w różnych formach, np.:
    - bicie/uderzenie/popychanie/kopanie/opluwanie;
    - wymuszenia;
    - napastowanie seksualne;
    - nadużywanie swojej przewagi nad inną osobą;
    - fizyczne zaczepki;
    - zmuszanie innej osoby do podejmowania niewłaściwych działań;

rzucanie w kogoś przedmiotami;

- b) agresji i przemocy słownej w różnych formach, np.:
    - obelgi, wyzwiska;
    - wyśmiewanie, drwienie, szydzenie;
    - bezpośrednie obrażanie ofiary;
    - plotki i obraźliwe żarty, przedrzeźnianie;
    - groźby;
  - c) agresji i przemocy psychicznej w różnych formach, np.:
    - poniżanie;
    - wykluczanie/izolacja/milczenie/manipulowanie;
    - pisanie na ścianach (np. w toalecie lub na korytarzu);
    - wulgarnie gesty;
    - śledzenie/szpiegowanie;
    - obraźliwe SMSy i MMSy;
    - wiadomości na forach internetowych lub tzw. pokojach do czatowania;
    - telefony i e-maile zawierające groźby, poniżające, wulgarnie, zastraszające);
    - niszczenie/zabieranie rzeczy należących do innej osoby;
    - straszenie, szantażowanie.
2. Stwarzanie niebezpiecznych sytuacji w Poradni, np. rzucanie kamieniami, przynoszenie ostrych narzędzi, innych niebezpiecznych przedmiotów i substancji (środków pirotechnicznych, łańcuchów, noży, zapalniczek), używanie ognia na terenie Poradni.
  3. Nieuzasadnione, bez zgody prowadzącego opuszczanie gabinetu, gdzie odbywają się zajęcia. Wyjście bez zezwolenia poza teren Poradni.
  4. Celowe nieprzestrzeganie zasad bezpieczeństwa podczas zajęć organizowanych w Poradni. Celowe zachowania zagrażające zdrowiu bądź życiu.
  5. Uleganie nałogom, np. palenie papierosów, picie alkoholu.
  6. Rozprowadzanie i stosowanie narkotyków/ środków odurzających.
  7. Niestosowne odzywanie się do innych osób, używanie wulgaryzmów.
  8. Przywłaszczenie własności lub celowe niszczenie, nieszanowanie własności innych osób oraz własności Poradni. Wyłudzenie pieniędzy lub innych rzeczy.
  9. Rozwiązywanie w sposób siłowy konfliktów. Udział w bójce.
  10. Szykanowanie innych osób z powodu odmienności przekonań, religii, światopoglądu, płci, poczucia tożsamości, pochodzenia, statusu ekonomicznego i społecznego, niepełnosprawności, wyglądu.
  11. Fotografowanie, nagrywanie dźwięku lub filmowanie zdarzeń z udziałem innych osób bez ich zgody.
  12. Stosowanie wobec innych osób różnych form cyberprzemocy.

3. ZASADY KORZYSTANIA PRZEZ MAŁOLETNIICH Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH Z DOSTĘPEM DO INTERNETU

3.1 Korzystanie z komputerów z dostępem do Internetu

1. Małoletni nie mają dostępu do infrastruktury sieciowej Poradni.
2. Sieć jest monitorowana w taki sposób, aby możliwe było zidentyfikowanie sprawców ewentualnych nadużyć.
3. Rozwiązania organizacyjne na poziomie Poradni bazują na aktualnych standardach bezpieczeństwa.
4. Na wszystkich komputerach z dostępem do Internetu na terenie Poradni jest zainstalowane oraz systematycznie aktualizowane oprogramowanie antywirusowe, antyspamowe.

3.2 Korzystanie z telefonów komórkowych oraz innych urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu

1. Każdy ma prawo korzystać na terenie Poradni z telefonu komórkowego oraz innych urządzeń elektronicznych zgodnie z ustalonymi w zasadami.
2. Małoletni przynoszą do Poradni telefony komórkowe oraz inny sprzęt elektroniczny na własną odpowiedzialność, za zgodą rodziców.
3. Poradnia nie ponosi odpowiedzialności za zaginięcie lub zniszczenie czy kradzież sprzętu przynieszonego przez małych.
4. Małoletni nie mogą korzystać z telefonu komórkowego oraz innych urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu podczas diagnozy, zajęć, treningów, warsztatów.
5. Małoletni ma obowiązek wyłączyć lub wyciszyć telefon (bez wibracji) i schować go w torbie/plecaku przed rozpoczęciem diagnozy. Telefon pozostaje niewidoczny zarówno dla ucznia, jak i pozostałych osób.
6. Telefony i inne urządzenia elektroniczne (np. tablety) można wykorzystywać podczas zajęć w celach dydaktycznych pod opieką oraz za zgodą prowadzącego zajęcia. Małoletni może korzystać z telefonu, a także innych urządzeń elektronicznych w celu wyszukania informacji niezbędnych do realizacji zadań podczas zajęć, po uzyskaniu zgody prowadzącego dane zajęcia lub na jego wyraźne polecenie.
7. Jeśli małoletni czeka na ważną informację (połączenie, SMS, etc.) ma obowiązek poinformować o tym fakcie, poprosić o pozwolenie na skorzystanie z telefonu i ustalić sposób odebrania tej wiadomości. Dotyczy to także sytuacji, gdy wystąpiła pilna potrzeba skontaktowania się, np. z rodzicami lub w innej ważnej sprawie.
8. Na terenie Poradni zakazuje się małoletnim filmowania, fotografowania oraz utrwalania dźwięku na jakichkolwiek nośnikach cyfrowych. Nie dotyczy to wydarzeń odbywających się w Poradni, na rejestrację których udzielono zgody.
9. Nagrywanie dźwięku i obrazu za pomocą telefonu lub innych urządzeń jest możliwe jedynie za zgodą osoby nagrywanej lub fotografowanej. Niedopuszczalne jest nagrywanie lub fotografowanie sytuacji niezgodnych z powszechnie przyjętymi normami etycznymi i społecznymi oraz przesyłanie treści obrażających inne osoby

4. ZASADY OCHRONY MAŁOLETNI PRZED TREŚCIAMI SZKODLIWYMI I ZAGROŻENIAMI Z SIECI

1. Poradnia ma obowiązek podejmować działania zabezpieczające przed łatwym dostępem do tych treści z sieci, które mogą zagrażać prawidłowemu rozwojowi dzieci i młodzieży.
2. Pod pojęciem „treści szkodliwe i zagrożenia z sieci” rozumiane są:
  - treści szkodliwe, niedozwolone, nielegalne i niebezpieczne dla zdrowia (pornografia, treści obrazujące przemoc, promujące działania szkodliwe dla zdrowia i życia dzieci, popularyzujące ideologię faszystowską i działalność niezgodną z prawem, nawołujące do samookaleczeń i samobójstw, korzystania z narkotyków,
  - treści stwarzające niebezpieczeństwo werbunku dzieci do organizacji nielegalnych i terrorystycznych,
  - różne formy cyberprzemocy, np. nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem sieci oraz podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli.
3. Podstawowe działania zabezpieczające małych przed dostępem do treści szkodliwych i zagrożeń z sieci:
  - a. monitorowanie działania i aktualizowanie programu antywirusowego, zapory sieciowej, stosowanie filtrów antyspamowych,
  - b. propagowanie zasad bezpiecznego korzystania z sieci oraz uświadamiających zagrożenia płynące z użytkowania różnych technologii komunikacyjnych podczas prowadzonych

indywidualnie spotkań z pedagogiem i psychologiem.

- c. podejmowanie interwencji w każdym przypadku ujawnienia lub podejrzenia cyberprzemocy lub ujawnienie niebezpiecznych treści,
- d. określenie procedury wskazującej osoby w Poradni, do których należy się zwrócić oraz działania, które należy podjąć w sytuacji znalezienia niebezpiecznych treści na komputerze lub zjawiska doświadczonej/zaobserwowanej cyberprzemocy.

5. ZASADY OCHRONY PRYWATNOŚCI MAŁOLETNIICH

5.1 Zasady ochrony wizerunku małoletnich

1. Poradnia uznając prawo małoletniego do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę wizerunku małoletniego, zgodnie z obowiązującym prawem.
2. Upublicznianie wizerunku małoletniego do 16 lat, utrwalonego w jakiegokolwiek formie (fotografia, nagranie audio-wideo) wymaga wyrażenia zgody osoby sprawującej władzę rodzicielską lub opiekę nad dzieckiem.
3. Osoba małoletnia powyżej 16. roku życia ma prawo do wyrażenia zgody samodzielnie.
4. Jeżeli wizerunek małoletniego stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda rodziców/opiekunów lub małoletniego powyżej 16 roku życia na utrwalanie wizerunku nie jest wymagana. Zabrania się umieszczania informacji pozwalających ustalić tożsamość osób ujętych na zdjęciu lub innej formy publikacji.

5.2 Zasady ochrony danych osobowych małoletnich

1. W Poradni opracowano zasady przetwarzania danych osobowych oraz zasady zachowania bezpieczeństwa przetwarzania.
2. Dyrektor Poradni wdrożył odpowiednie środki techniczne i organizacyjne w celu zapewnienia bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych.
3. Dane osobowe małoletnich udostępniane są wyłącznie podmiotom uprawnionym do ich uzyskania.

CZĘŚĆ III

SPOSOBY POSTĘPOWANIA MAŁOLETNIEGO W PRZYPADKU DOZNAWANIA PRZEZ NIEGO KRZYWDY

(procedury interwencyjne w Poradni)

Rodzaj krzywdy

Znęcanie się, przemoc fizyczna, słowna, psychiczna stosowane wobec małoletniego

- Przemoc fizyczną: atak, napastowanie seksualne, nadużywanie swojej przewagi nad inną osobą, fizyczne zaczepki lub dokuczanie, zmuszanie innej osoby do robienia nieprzyjemnych rzeczy, rzucanie w kogoś przedmiotami.
- Przemoc słowną: obelgi, bezpośrednio obrażanie, plotki i obraźliwe żarty, groźby. Przemoc słowna może być także wymierzona w rodzinę i w przyjaciół po to, aby jeszcze bardziej jej dokuczyć.
- Przemoc psychiczną: poniżanie, wykluczanie/izolacja/milczenie, obraźliwe pisanie, wulgarnie gesty, śledzenie/szpiegowanie, obraźliwe SMS-y i MMS-y, wiadomości na forach internetowych lub tzw. „pokojach do czatowania” (które z reguły są anonimowe w odróżnieniu od SMS-ów, pochodzących z konkretnych telefonów); telefony i e-maile (zawierające groźby, poniżające, wulgarnie,

zastraszające); niszczenie rzeczy należących do kogoś innego; straszenie; szantażowanie.

Sposób postępowania małoletniego

1. Jeśli nie czujesz się bezpiecznie, powiedz o tym każdemu pracownikowi w Poradni. Przedstaw mu sytuację, jeśli masz świadków przemocy stosowanej wobec Ciebie, poinformuj o tym pracownika Poradni. Poproś o reakcję, wsparcie i pomoc. Poinformuj także rodziców o tym, co Cię spotyka.
2. Pracownik Poradni, do którego się zgłosiłeś, podejmie działania, mające na celu wyjaśnienie zaistniałej sytuacji. Działania te może podjąć we współpracy z rodzicami, jeśli wyrażą oni wolę uczestniczenia w postępowaniu wyjaśniającym.

Poradnia bezzwłocznie podejmie działania mające na celu powstrzymanie i wyeliminowanie tego zjawiska. Obowiązkiem każdego pracownika, który zaobserwował fakt jakiegokolwiek przemocy czy agresji lub został o nim poinformowany jest przerwanie tego zachowania.

3. Po wyjaśnieniu okoliczności i ustaleniu rodzaju zachowań przemocowych wobec Ciebie, wysłuchaniu wyjaśnień ich sprawcy/sprawców przemocy, pracownik Poradni podejmie stosowne, zgodne z procedurą działania.

W przypadku poważnego naruszenia nietykalności osobistej dyrektor Poradni zgłasza sprawę agresji fizycznej na policję/do sądu w celu wyciągnięcia konsekwencji prawnych wobec agresora.

Rodzaj krzywdy

Celowe zniszczenie lub kradzież rzeczy małoletniego.

Sposób postępowania małoletniego

1. Zgłoś zdarzenie kradzieży lub zniszczenia Twoich rzeczy pracownikowi Poradni - przedstaw mu, kiedy, gdzie i w jakich okolicznościach to się stało. Poinformuj o ewentualnych świadkach zdarzenia.
2. Powiedz o tym zdarzeniu swoim rodzicom.
3. O zaistniałym zdarzeniu możesz opowiedzieć pracownikowi Poradni, który zgodnie z Twoimi potrzebami, udzieli Ci wsparcia pedagogiczno-psychologicznego lub inną formę pomocy.
  - Pracownik Poradni informuje rodziców oraz dyrektora Poradni o zaistniałym zdarzeniu.
  - Przeprowadza rozmowę ze świadkami – jeśli tacy są wskazani.
  - Jeżeli sprawca celowego zniszczenia lub kradzieży Twojej rzeczy został ustalony lub wskazany, poradnia informuje o tym jego rodziców.
  - Jeśli w wyniku postępowania wyjaśniającego nie jest możliwe ustalenie sprawcy kradzieży, poradnia poinformuje Twoich rodziców o kradzieży lub zniszczeniu należącej do Ciebie rzeczy oraz przekaze rodzicom informację o możliwości zgłoszenia tego faktu policji.

Rodzaj krzywdy

Przemoc domowa stosowana wobec małoletniego

Przemoc domowa – to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające twoje prawa lub dobra osobiste, w szczególności:

- a) narażające Cię na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające twoją godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną – np. namawianie lub zmuszanie Cię przez dorosłego do uczestniczenia w prawnie zabronionych czynnościach seksualnych,
- c) powodujące szkody na Twoim zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące twoje cierpienie,
- d) istotnie naruszające Twoją prywatność lub wzbudzające u Ciebie poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia.

Jeżeli dzieje Ci się w domu jakakolwiek krzywda, możesz poinformować o tym pracownika Poradni, do którego masz zaufanie. Podejmie on stosowne, zgodne z zakresem swoich kompetencji działania, mające na celu Twoją ochronę. Jeśli jednak pracownicy Poradni zauważą w Twoim zachowaniu i wyglądzie symptomy i oznaki stosowanej wobec Ciebie przemocy domowej, to mimo że tego nie ujawniłeś, mają obowiązek podjąć chroniące Cię działania i/lub zgłosić to do instytucji, które udziela Ci zgodnej z prawem pomocy.

Sposób postępowania małoletniego

1. Możesz ujawnić pracownikowi Poradni, do którego masz zaufanie, że dzieje Ci się krzywda i poprosić go o pomoc w tej trudnej dla Ciebie sytuacji. Może wystąpić również przypadek, że pracownik obserwując Cię, podejrzewa, że jesteś krzywdzony, chociaż mu tego nie zgłosiłeś. W tej sytuacji pracownik przeprowadza rozmowę z Tobą oraz Twoimi rodzicami/prawnymi opiekunami, w celu zweryfikowania podejrzeń.
Każdy pracownik Poradni ma obowiązek troszczyć się o Twoje dobro i bezpieczeństwo i udzieli Ci pomocy, zgodnie ze swoimi kompetencjami.
2. Po uzyskaniu informacji od Ciebie pracownik Poradni podejmie interwencję w Twojej sprawie. Ustalą wszystkie szczegóły. Rozmowa z Tobą będzie podstawą do oceny stopnia zagrożenia Twojego bezpieczeństwa.
W przypadku uzyskania informacji o krzywdzeniu Ciebie lub potwierdzenia się podejrzeń, że jesteś krzywdzony, pracownik Poradni zgłasza problem koordynatorowi ds. ochrony małoletnich lub dyrektorowi Poradni, który dokonuje oceny zdarzeń.
3. Porozmawiaj też o swojej sytuacji, o tym, co czujesz i przeżywasz. Poradnia udzieli Ci wsparcia w tej trudnej dla Ciebie sytuacji oraz uwzględniając Twoje potrzeby, wspólnie z rodzicami zaplanują działania, które zapewnią Ci ochronę przed krzywdzeniem.
Wspólnie z Twoimi rodzicami (lub jednym z nich, tym, który Cię nie krzywdzi) pracownicy Poradni planują konkretne działania zapewniające Ci ochronę. Poradnia zapewni Ci opiekę i pomoc psychologiczną.

Każde zachowanie o charakterze przemocowym, również seksualnym, wobec osoby małoletniej jest przestępstwem. Poradnia ma obowiązek zgłosić sprawę wykorzystywania seksualnego osoby małoletniej na policję. Sposób postępowania w sytuacjach krzywdzenia małoletnich określa procedura „Niebieskiej Karty” polega ona na podejmowaniu interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się wg ustalonych zasad. Do wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty” nie jest konieczna pewność występowania przemocy, wystarczy jej uzasadnione podejrzenie.

Rodzaj krzywdy

Nierówne traktowanie – dyskryminacja małoletniego

Dyskryminacja to nierówne, gorsze traktowanie kogoś ze względu na jakąś cechę. Powodem dyskryminacji są najczęściej: płeć, wiek, rasa, niepełnosprawność, orientacja seksualna, cechy fizyczne, religia, przynależność do grupy etnicznej, narodowej lub społeczno-kulturowej, przekonania, a także status materialny i pochodzenie społeczne.

Przejawy dyskryminacji:

Ktoś wyśmiewa się, drwi, szydzi, prześladuje Cię z powodu Twojego wyglądu, zachowania, poglądów, pochodzenia, statusu materialnego, płci, orientacji seksualnej lub z jakiegokolwiek innej przyczyny.

Sposób postępowania małoletniego

1. Porozmawiaj z pracownikiem Poradni, któremu ufasz - opowiedz szczerze o tym, czego, z jakiego powodu i od kogo doświadczyłeś. To trudna dla Ciebie sytuacja, więc nie obawiaj się poprosić o

pomoc i interwencję w tej sprawie.

2. Poinformuj także swoich rodziców o całej sytuacji, przedstaw im wszystkie okoliczności zdarzenia.
3. Zasięgnij porady pracownika Poradni – opowiedz mu o swoich obawach, przeżyciach i odczuciach. Pracownik Poradni zgodnie z Twoimi potrzebami udzieli Ci pomocy pedagogiczno-psychologicznej.
4. Twoi rodzice i Ty możecie zwrócić się o pomoc także do innych instytucji zajmujących się problematyką praw dziecka.
  - Poradnia powinna zapewnić małoletnim możliwości rozwoju w bezpiecznej atmosferze, wolnej od jakiegokolwiek dyskryminacji, dlatego też jest zobowiązana do działań antydyskryminacyjnych.
  - Pracownicy Poradni podejmują działania wyjaśniające okoliczności zdarzenia, zmierzające do określenia jego znaczenia dla Ciebie oraz ustalenia sprawcy/sprawców. Informują o zdarzeniu koordynatora lub dyrektora Poradni.
  - Po ustaleniu sprawcy/sprawców poinformują o tym jego/ich rodziców.
  - Pracownicy Poradni po wysłuchaniu sprawcy, uwzględniając wagę czynu oraz motywację sprawcy do popełnienia takiego czynu, zastosuje określone w statucie środki dyscyplinujące sprawcę. Poinformują o nich rodziców sprawcy.

Rodzaj krzywdy

Stosowanie wobec małoletniego cyberprzemocy

Cyberprzemoc ma miejsce wtedy, gdy doświadczyłeś przemocy w sieci w jakiegokolwiek formie - nękania, straszenia, szantażowania z użyciem sieci, publikowania lub rozsyłania ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem sieci oraz gdy ktoś podszywa się w sieci pod Ciebie wbrew Twojej woli.

Sposób postępowania małoletniego

1. Postaraj się zabezpieczyć dowody przemocy w sieci stosowanej wobec Ciebie.
2. Zgłoś ten fakt pracownikowi Poradni.
  - Pracownik Poradni wysłucha Cię, przeanalizuje dowody, które dostarczysz.
  - Może o zaistniałym zdarzeniu cyberprzemocy poinformować Twoich rodziców lub policję.
3. Jeśli masz świadków doświadczanej przez Ciebie cyberprzemocy, powiedz o nich. Identyfikacja sprawcy często jest możliwa dzięki zebranych materiałom – wynikiem rozmów z osobą zgłaszającą, z ofiarą cyberprzemocy, analizie zebranych dowodów z sieci.
4. Pracownik Poradni może o zaistniałym zdarzeniu cyberprzemocy poinformować Twoich rodziców lub nawet policję - decyzje w tej sprawie podejmuje wspólnie z Tobą, rodzicami i dyrektorem Poradni.
5. Jeśli będziesz potrzebować dodatkowego wsparcia emocjonalnego - poproś o rozmowę z psychologiem (lub innym pracownikiem Poradni, któremu ufasz).

Pamiętaj, że nie jesteś winien zaistniałej sytuacji i nikt nie ma prawa zachowywać się wobec Ciebie w ten sposób.

Rodzaj krzywdy.

Zagrożenie bezpieczeństwa małoletniego w wyniku sekstingu

Seksting polega na wysyłaniu innym osobom przez Internet lub telefon swoich intymnych zdjęć lub filmów. Jest to niebezpieczne zjawisko, ponieważ raz wysłane treści mogą zostać zapisane i użyte w dowolny sposób. Mogą też trafić w ręce niepowołanych osób i stają się narzędziem cyberprzemocy: szantażu czy zastraszania osoby, która się na nich znajduje. Mogą zostać przesłane innym osobom bez zgody osoby, która się na nich znajduje.

Rodzaje sekstingu

1. Wymiana materiałów o charakterze seksualnym następuje tylko w ramach związku między dwojgiem rówieśników. Materiały nie uległy rozprzestrzenieniu dalej.
2. Materiały o charakterze seksualnym zostały rozesłane większej liczbie osób, jednak nie dochodzi do cyberprzemocy na tym tle. Młodzież traktuje materiał jako formę wyrażenia siebie.
3. Materiały zostały rozesłane większej liczbie osób w celu upokorzenia osoby na nich zaprezentowanej lub zostają rozpowszechnione omyłkowo, jednak są zastosowane jako narzędzie cyberprzemocy.

Sposoby postępowania małoletniego

Jeśli Ty i/lub Twoi rodzice lub opiekunowie prawni uznają, że jesteś ofiarą sekstingu:

1. Opowiedz o nim dokładnie rodzicom lub pracownikowi Poradni, któremu ufasz.
2. Zbierz i zabezpiecz dowody dostępne w formie elektronicznej - przesyłane zdjęcia, zrzuty ekranów portali, w których opublikowano zdjęcia. Dzięki nim możliwa będzie identyfikacja sprawcy. Ponieważ seksting jest karalny, skrupulatność i wiarygodność dokumentacji ma duże znaczenie.
3. Przekaż zebrane materiały pracownikowi Poradni.
4. W Poradni zostaną przeprowadzone działania mające na celu wyjaśnienie zdarzeń. Jeżeli niektóre z materiałów zdarzenia zostaną uznane za pornograficzne, dyrektor Poradni ma obowiązek zgłoszenia incydentu na policję.
5. Pracownik Poradni biorąc pod uwagę Twoje dobro, poinformuje o zdarzeniu Twoich rodziców.
6. W sytuacji każdego rodzaju sekstingu zostaniesz otoczony przez Poradnię opieką psychologiczno-pedagogiczną. Rozmowa na temat samego zdarzenia czy identyfikacji potencjalnego sprawcy będzie realizowana w warunkach komfortu psychicznego dla Ciebie – z szacunkiem dla Twojej indywidualności i przeżytego stresu.
7. Jeżeli Ty i Twoi rodzice uznacie, że pomoc Poradni jest niewystarczająca, możecie poprosić pracownika Poradni o podjęcie decyzji o skierowaniu sprawy do odpowiednich organów ścigania.

Rodzaj krzywdy

Wysyłanie małoletniemu w Internecie treści szkodliwych, nielegalnych i niepożądanych.

Są to treści, które mogą wywołać u Ciebie negatywne emocje i które promują czy też po prostu przedstawiają niebezpieczne albo niezgodne z prawem zachowania.

Sposób postępowania małoletniego

Jeżeli ktoś wysłał Ci w Internecie treści nawołujące do samookaleczeń, samobójstw, zachowań szkodliwych dla zdrowia, treści dyskryminacyjne, promujące wrogość, nienawiść, treści pornograficzne dostępne bez żadnego ostrzeżenia, fake newsy - fałszywe wiadomości:

1. Zgłoś ten fakt rodzicom lub pracownikowi Poradni.
2. W miarę swoich możliwości i umiejętności zabezpiecz dowody. Skorzystaj z pomocy rodziców lub pracowników Poradni. Jeśli masz świadków zdarzenia, poinformuj o nich. Zabezpieczenie dowodów jest przede wszystkim zadaniem Twoich rodziców lub opiekunów prawnych, w czynnościach tych może wspomagać ich przedstawiciel Poradni posiadający odpowiednie kompetencje techniczne. Dowody odgrywają kluczowe znaczenie w identyfikacji sprawców.
3. Poradnia powiadomi Twoich rodziców o zaistniałym zdarzeniu.
4. We współpracy z nimi, po dokonaniu analizy dowodów ustali okoliczności uzyskania przez Ciebie dostępu do szkodliwych treści.

5. Jeżeli upowszechniane treści naruszały obowiązujące prawo, pracownik Poradni złoży zawiadomienie na policję.
6. W razie potrzeby Poradnia uzgodni z Twoimi rodzicami podejmowane działania i formy wsparcia dla Ciebie.

Rodzaj krzywdy

Naruszenie prywatności dotyczące nieodpowiedniego bądź niezgodnego z prawem wykorzystania w sieci danych osobowych lub wizerunku małoletniego

Sposób postępowania małoletniego

1. Skontaktuj się z pracownikiem Poradni i przedstaw mu sytuację (szczegóły sprawy), okoliczności naruszenia Twoich praw.
2. Poinformuj równocześnie o zaistniałym zdarzeniu rodziców.
3. W miarę Twoich możliwości zabezpiecz dowody naruszenia Twoich praw. Zgromadź sam lub z pomocą pracownika Poradni, posiadającego umiejętności z zakresu technologii cyfrowej materiały świadczące o wystąpieniu nieodpowiedniego lub niedozwolonego prawem działania – w formie elektronicznej (e-mail, zrzut ekranu, konwersacja w komunikatorze lub mms/sms). Przekaż dowody rodzicom i pracownikowi Poradni.
4. Dokonaj zmian identyfikujących Cię w sieci – powinni być przy tym Twoi rodzice.
5. Poradnia we współpracy z rodzicami ustali okoliczności zdarzenia i podejmie niezbędne działania, udzieli Ci stosownego wsparcia.
6. Dyrektor Poradni w porozumieniu z rodzicami może podjąć decyzję o powiadomieniu policji. W takiej sytuacji identyfikacji sprawcy dokonuje policja.
7. Jeżeli naruszenie Twoich praw skutkuje dla Ciebie dużym obciążeniem emocjonalnym, zwróć się do psychologa o wsparcie, którego potrzebujesz. Zaplanuje on wraz z Tobą i Twoimi rodzicami rodzaj pomocy dla Ciebie i wdrożą działania chroniące Cię przed stresem, lękiem, wstydem lub innymi emocjami, których doświadczasz.

Rodzaj krzywdy

Nawiązywanie przez małoletniego niebezpiecznych kontaktów w Internecie

W przypadkach niebezpiecznych kontaktów inicjowanych w Internecie może dochodzić do zagrożenia twojego życia i zdrowia, a także szantażu i przymusu realizacji czynności seksualnych.

Sposób postępowania małoletniego

1. Opowiedz o nim dokładnie rodzicom lub pracownikowi Poradni, któremu ufasz.
2. Zbierz dowody dostępne w formie elektronicznej (zapisy rozmów w komunikatorach, na portalach społecznościowych; zrzuty ekranowe, zdjęcia, wiadomości e-mail). Zabezpiecz te dowody – możesz skorzystać z pomocy pracownika Poradni.
3. Przekaż dowody pracownikowi Poradni i rodzicom. Od chwili przekazania przez Ciebie i rodziców dowodów, to Poradnia we współpracy z rodzicami zgłasza sprawę policji w celu ustalenia sprawcy.

I to policja prowadzi dalsze dochodzenie w Twojej sprawie.

W przypadkach naruszenia prawa – szczególnie w przypadku uwiedzenia dziecka do lat 15, Poradnia ma obowiązek powiadomienia policji lub sądu rodzinnego.

Nie podejmuj samodzielnych działań w celu dotarcia do sprawcy – to zadanie policji. Nie próbuj bezpośrednio kontaktować się ze sprawcą.

4. Pracownik Poradni we współpracy z Twoimi rodzicami powiadomi o zdarzeniu dyrektora Poradni.
5. Poradnia i rodzice bezzwłocznie zawiadomią policję o wystąpieniu zdarzenia. Przekazą policji dowody oraz wszelkie uzyskane informacje o sprawcy.
6. Jeśli potrzebujesz pomocy i wsparcia po ujawnianiu zdarzenia, zwróć się o pomoc do psychologa.
7. Wszystkie działania pomocowe wobec Ciebie, stosownie do Twoich potrzeb Poradnia uzgodni z Twoimi rodzicami.

CZĘŚĆ IV

PRAWA DZIECKA I WYKAZ INSTYTUCJI POMOCOWYCH

W Polsce najważniejszymi aktami prawnymi, gwarantującymi prawa dziecka, są:

- Konstytucja RP,
- Konwencja o prawach dziecka
- Ustawa o Rzeczniku Praw Dziecka.

Źródłem praw dziecka jest godność człowieka, zwana również człowieczeństwem. W Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zapisana jest ona w art. 30: „Przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych”.

Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka – każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych (Art. 72. Konstytucji RP). Każdemu dziecku przysługują prawa dziecka tak, jak każdemu dorosłemu prawa człowieka. Praw tych nikt nie może dziecka pozbawić. Prawa dziecka są więc naturalną konsekwencją praw człowieka.

Prawa dziecka istnieją po to, aby Was chronić, aby zapewnić Wam zdrowie i bezpieczeństwo. Jeśli wszyscy szanowaliby prawa dziecka, każde dziecko byłoby odpowiednio traktowane. Niestety, nie zawsze tak jest. W każdym kraju są dzieci, których prawa są łamane. Dzieci bywają krzywdzone, wykorzystywane czy zastraszane. Gdy znacie swoje prawa, możecie łatwiej obronić się przed przemocą, krzywdzeniem, dyskryminacją, której doświadczacie ze strony rówieśników i dorosłych. Bo wiecie, że macie prawo do ochrony swojego zdrowia i bezpieczeństwa oraz, że są instytucje, które powinny Wam pomóc.

Dlatego dzieci na całym świecie, podobnie jak dorośli, mają zapewnione swoje prawa, czyli obowiązujące reguły postępowania, które mają Was chronić przed wszelką krzywdą.

Warto, abyście pamiętali, że:

- Prawa dziecka dotyczą każdego dziecka, czyli osoby poniżej 18. roku życia.
- Nie musicie nic zrobić, aby otrzymać prawa.
- Prawa dziecka macie zawsze i nikt nie może wam ich odebrać.
- Wszystkie prawa dziecka są równie ważne. Nie ma praw mniej lub bardziej ważnych od innych.
- Prawa dziecka dotyczą różnych dziedzin waszego życia, np. macie prawo do:
  - znajomości swoich praw oraz powoływania się na nie w różnych sytuacjach, a także do ich poszanowania przez innych,
  - swobody myśli, sumienia i wyznania,

prywatności i tajemnicy korespondencji,
nauki i informacji,
wypoczynku i czasu wolnego,
opieki zdrowotnej,
wychowania przez rodziców,
ochrony przed wykorzystywaniem, przemocą i poniżaniem
własnej tożsamości, które oznacza, że macie prawo do imienia, nazwiska i obywatelstwa
i znajomości swego pochodzenia
wyrażania własnych poglądów.

Prawa kojarzyć się mogą ze swobodą decydowania o wszystkim, co Was dotyczy. Jednak prawa mają też swoje ograniczenia, które wynikają z faktu, że:

- inni też mają takie same prawa i egzekwując swoje prawa, nie możecie naruszać praw innych osób,
- poza przyznanymi Wam prawami macie nałożone przez rodziców i szkołę (czyli państwo) pewne obowiązki, które powinniście wypełniać.

Najważniejsze prawa dziecka

OCHRONA PRZED PRZEMOCĄ I WYKORZYSTYWANIEM

Prawo do ochrony przed wykorzystywaniem, przemocą i poniżaniem

- Macie prawo do życia bez wyzyskiwania i wykorzystywania, nikt nie może was siłą zmuszać do zrobienia niczego, a zwłaszcza czegoś złego. Nikt też nie może zmuszać Was do pracy ponad siły ani wykorzystywać zarobkowo w inny sposób.
- Macie prawo do ochrony przed przemocą fizyczną, psychiczną i zaniedbaniem. Nikt nie ma prawa Was bić, prześladować i wykorzystywać w celach seksualnych. Macie prawo do ochrony przed wszystkimi formami wykorzystywania seksualnego. Nikt nie ma prawa dotykać Was w sposób, którego sobie nie życycie i nakłaniać lub zmuszać Was do kontaktów seksualnych.
- Nikt nie ma prawa angażować Was w produkcję narkotyków i handel nimi ani zmuszać czy namawiać do ich zażywania. Policja, nauczyciele i inne służby mają za zadanie chronić Was przed dostępem do nich.

Prawo do ochrony przed przemocą oznacza, że bicie i poniżanie, znęcanie się, okrutne i poniżające traktowanie są niedopuszczalne i karalne.

EDUKACJA I ODPOCZYNEK

Prawo do nauki i informacji, do odpoczynku i wolnego czasu

Macie prawo do nauki i dostępu do informacji, ale także prawo do czasu wolnego – wypoczynku zabawy czy korzystania z zajęć rekreacyjnych.

Jesteście uprawnieni do korzystania z bezpłatnej edukacji, bo państwo gwarantuje każdemu z Was bezpłatny dostęp do szkoły. Możecie również wybrać szkołę prywatną lub społeczną, która jest płatna. Jednocześnie jednak macie obowiązek chodzenia do szkoły. Prawo do nauki daje Wam możliwość dokonania określonego wyboru.

Macie prawo uczyć się i zdobywać informacje, czytając gazety, książki, oglądając telewizję i korzystając z Internetu. Jednak nauczyciele i rodzice powinni dbać o Wasze bezpieczeństwo. Surfowanie po necie bywa naprawdę niebezpieczne.

PRAWO DO WYCHOWANIA W RODZINIE

Macie prawo do wychowania w rodzinie, a rodzice zawsze powinni kierować się Waszym dobrem. Nawet, gdy rodzice nie są razem i mieszkają osobno, macie prawo do kontaktu z każdym z nich, chyba że to byłoby dla Was szkodliwe. Macie też prawo mieszkać ze swoimi rodzicami, chyba że nie byłoby to dla Was dobre, np. jesteście krzywdzeni.

Prawo do prywatności.

Nikt nie ma prawa poniżać i ośmieszać dziecka ani wtrącać się do jego osobistych spraw, czytać listów, maili, smsów czy pamiętników – chyba że w uzasadnionych sytuacjach sąd zdecyduje inaczej. Macie prawo do tajemnicy korespondencji, prywatności i swobody wypowiedzi. Prawo do prywatności oznacza, że możecie dysponować własnymi rzeczami, nikomu nie wolno bez powodów wkraczać w Wasze sprawy osobiste i rodzinne. Prawa dzieci podlegają pewnym ograniczeniom, ale tylko w sytuacji, gdy chodzi o Wasze dobro i bezpieczeństwo.

Prawo do swobodnego wyrażania własnych poglądów we wszystkich sprawach dotyczących dziecka

Prawo do wyrażania własnych poglądów oznacza, że w ważnych dotyczących Was sprawach możecie wygłaszać swoje zdanie, opinie, własną wolę.

Prawo do swobody myśli, sumienia i wyznania.

Swoboda wyrażania wyznawanej religii lub przekonań może podlegać tylko takim ograniczeniom, które są przewidziane prawem i są konieczne do ochrony bezpieczeństwa narodowego i porządku publicznego, zdrowia lub moralności społecznej bądź podstawowych praw i wolności innych osób.

W realizacji tego prawa ochrona praw dziecka oraz praw rodziców wzajemnie się przenikają. Oznacza to, że macie przyznane prawo do wolności sumienia i wyznania, jednak możecie z niego korzystać pod władzą rodzicielską. Oznacza to, że rodzice mogą Was wychowywać zgodnie ze swoimi przekonaniem w sprawach religii.

Prawo do specjalnej ochrony i pomocy ze strony państwa

Gdy znajdujecie się w sytuacji, gdy zostaliście pozbawieni czasowo lub na stałe swego środowiska rodzinnego lub gdy ze względu na swoje dobro nie możecie pozostawać w tym środowisku, państwo musi zapewnić Wam opiekę, m.in.: umieszczenie w rodzinie zastępczej, adopcję lub – gdy jest to niezbędne – umieszczenie w odpowiedniej instytucji powołanej do opieki nad dziećmi.

Prawo do zachowania godności, szczególnie dziecka psychicznie lub fizycznie niepełnosprawnego

Dziecko niepełnosprawne powinno mieć zapewnioną pełnię normalnego życia w warunkach gwarantujących mu godność, umożliwiających osiągnięcie niezależności oraz ułatwiających aktywne uczestnictwo dziecka w życiu społeczeństwa.

Przysługuje Wam zatem prawo do pełnego dostępu do dóbr i usług oraz wszechstronnej rehabilitacji, prawo do nauki, pomocy psychologiczno-pedagogicznej i innych gwarancji i zabezpieczeń społecznych.

Prawo do ochrony zdrowia i opieki medycznej

Oznacza to, że macie prawo do jak najwyższego poziomu zdrowia i udogodnień przy leczeniu chorób oraz profilaktyki i rehabilitacji zdrowotnej oraz nie możecie zostać pozbawieni dostępu do tego rodzaju opieki zdrowotnej.

Prawo do otrzymywania pomocy i wsparcia od państwa.

Jeśli Ty i Twoja rodzina jesteście w trudnej sytuacji życiowej i materialnej. Państwo powinno wspierać rodziny, których nie stać na zapewnienie dzieciom odpowiedniego poziomu życia.

Prawo do ochrony przed konfliktem zbrojnym.

Jeśli nie ukończyliście 15 lat, nie możecie być rekrutowani do wojska i brać bezpośredniego udziału w

konflikcie zbrojnym.

Prawo do ochrony w procesie karnym.

Jeżeli złamaliście prawo, nie powinniście przebywać w więzieniu z dorosłymi. Macie prawo utrzymywać kontakt ze swoją rodziną oraz prawo do pomocy prawnej lub innej np. psychologa. Macie prawo zgłaszać sytuacje, w których jesteście źle traktowani. Jeśli złamiecie prawo, powinniście uzyskać pomoc prawną i być właściwie traktowani przez system sprawiedliwości.

ZNAJOMOŚĆ SWOICH PRAW I PRAWO POWOŁYWANIA SIĘ NA NIE

Wszystkie dzieci mają takie same prawa. Nie ma gorszych ani lepszych dzieci – każde dziecko takie same prawa jak wszyscy. Wszystkie dzieci są równe wobec prawa i nikogo nie można dyskryminować bez względu na to kim jest, gdzie mieszka, czym zajmują się jego rodzice, jakim mówi językiem, jaką wyznaje religię, jakiej jest płci, czy jest w pełni sprawny, czy też nie, czy jest bogaty, czy biedny.

INSTYTUCJE POMOCOWE

Jeśli znacie kogoś, kto potrzebuje pomocy lub sami znajdujecie się w trudnej sytuacji, możecie zwrócić się o pomoc do rodziców, nauczycieli, pracowników Poradni.

Możecie też skontaktować się z policją (numer 112) oraz instytucjami niosącymi pomoc dzieciom:

116 111 – Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży,

800 12 12 12 – Dziecięcy telefon zaufania, prowadzony przez Rzecznika Praw Dziecka,

800 120 002 – Ogólnopolski Telefon dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”,

+48 222 309 900 – Ogólnokrajowej Linii Pomocy Pokrzywdzonym (możliwe są konsultacje w językach obcych oraz w języku migowym).

800 120 226 - Policyjny telefon zaufania dla osób doznających przemocy domowej.

Pomogą Ci także:

- **Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Rykach**, tel. 81/8652640, mail. ppprzyki@op.pl
- **Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Dęblinie**, tel. 81/8830581, mail. ppp@deblin.pl
- **Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży w Dęblinie** Świadczenie jest bezpłatne, w ramach NFZ. Nie potrzebne jest skierowanie od lekarza. Świadczenia udzielane są od poniedziałku do piątku w godzinach od 8.00 do 20.00. **tel.** 81 475 47 26, 796 447 902, **e-mail:** kontakt@spozodeblin.pl
- **Ośrodek Pomocy Społecznej w Rykach** tel. 81/ 865-71-70,
- **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rykach** tel. 81/ 865-47-06,
- **Sąd Rejonowy w Rykach**, III Wydział Rodzinny i Nieletnich tel. 81/ 8-39-80,
- **Punkt nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w Rykach** - Starostwa Powiatowe w Rykach ul. Wyczółkowskiego 10A, 08-500 Ryki, pok. 100

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Rykach

w godzinach pracy Starostwa Powiatowego (poniedziałek-piątek godz. 7:30 – 15:30),

tel. 795 180 292, e-mail: poradyprawne@ryki.powiat.pl